

A Fővárosi Ítéltábla dr. Gál Anna ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (uo.) II. rendű és **III.rendű felperes neve** (uo.) III. rendű felpereseknek - a dr. Molnár Ágnes Flóra ügyvéd (címe) által képviselt - névváltozás folytán **alperes neve (címe)** alperes ellen kártérítés iránt indított perében - amely perbe a Bebesi Ügyvédi Iroda (címe, ügyintéző: dr. Bebesi István ügyvéd) által képviselt alperesi beavatkozó neve (címe) az alperes pernyertessége érdekében beavatkozott - a Fővárosi Törvényszék 2019. március 19. napján kelt 39.P.20.506/2012/109. számú ítélete ellen az I-III. rendű felperesek részéről 111. sorszám alatt, az alperes részéről 112. sorszám alatt előterjesztett és 114. sorszám alatt pontosított fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben, a következők szerint változtatja meg:

- az I-II. rendű felpereseket egyetemlegesen megillető kártérítés összegét 28.547.597 forintról*35.888.464 (Harmincötmillió-nyolcszáznyolcvannyolcezer-négyszázhatvannégy) *36.596.944—(Harminchatmillió-ötszázkilencvenhatezer-kilencszáznegyvennégy) forintra felemeli azzal, hogy ebből az alperes 5.310.600 forint helyett 17.039.237 (Tizenhétmillió-harminckilencezer-kétszázharminchét) forint után 2013. június 15. napjától ~~4.387.770 forint~~ helyett 708.480 (Hétszáznyolcezer-négyszáznyolcvan) forint után 2014. március 15. napjától tartozik - az elsőfokú bíróság által meghatározott mértékű - késedelmi kamatot fizetni; és mellőzi a 4.387.770 forint részösszeg után 2016. június 15-től a kifizetés napjáig járó késedelmi kamat fizetési kötelezettséget;
- kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg egyetemlegesen az I-II. rendű felpereseknek 4.446.486 (Négymillió-négyszáznegyvenhatezer-négyszáznyolcvanhat) forintot és ebből 2.821.286 (Kétmillió-nyolcszázhuszonegyezer-kétszáznyolcvanhat) forint után 2013. március 15. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet követő első napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot;
- az I-II. rendű felpereseket egyetemlegesen megillető havi járadék összegét 252.034 forintról 314.490 (Háromszáztizennégyezer-négyszázkilencven) forintra felemeli;
- mellőzi az I-III. rendű felperesek perköltségfizetési kötelezettségét azzal, hogy a peres felek az elsőfokú eljárás során felmerült költségeiket maguk viselik.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg együttesen az I-III. rendű felpereseknek 300.000 (Háromszázezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt 1.926.200 (Egymillió-kilencszázhuszonhatezer-kétszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I. és a II. rendű felperesek 2005-ben ismerkedtek meg, 2006 óta és jelenleg is élettársi kapcsolatban élnek. Az I. rendű felperes lánya a III. rendű felperes, aki 1987-ben született. Az I. rendű felperes 22 éves kora óta a ... Rt.-nél dolgozott, időközben elvégezte a közgazdasági szakközépiskolát, utána a mérlegképes könyvelői tanfolyamot, majd a ... Tudományegyetemen szerzett diplomát. Az I-II. rendű felperesek közös gyermeke ..., aki - a perbeli káresemény folytán - 2007. május 2-án született többszörös fejlődési rendellenességgel.

Az I-II. rendű felperesek gyermekénél a többszörös fejlődési rendellenességet az I. rendű felperes terhességének 29. hetében diagnosztizálták. Ekkor ábrázolódott a bal vese kóros szerkezete, valamint a tárgult folyadékkal telt bélkacsok, baloldali rejtett here, illetőleg a jobboldali herevízsérv és a csigolyák rendellenes fejlődése. Ezenkívül szív ultrahangos eltérés volt látható, majd a 32. gesztációs hétre a bal vesén tömlős képlet alakult ki; a 37. terhességi hétre a hasvíz felszívódott. A 38. terhességi héten 2007. május 2-án született meg 7/9 Apgarral, 2890 gramm súllyal ..., többszörös fejlődési rendellenességekkel. Megszületését követően felsírt, majd nagy belégzés miatt ambuballonos lélegeztetést igényelt. Az elsődleges vizsgálat során nyelőcső elzáródást, végbél elzáródást, és hasadt herezacskót állapítottak meg. A röntgenfelvételen háti félcsigolyát és 13. bordát, míg az UH vizsgálatnál a bal vesének megfelelően 5x4x4 cm-es tömlős képletet, és alig, vagy nem ábrázoló veseszövetet, a jobb vesének megfelelően multi tömlős vesét találtak. Az újszülöttnél VACTERL [Vertebral (gerinc), Anal (anális szervek), Cardiac (szív), Tracheal (légcső), Esophageal (nyelőcső), Renal (vese), Limb (végtag)] komplex veleszületett fejlődési rendellenességet vélelmeztek, amelyek között kiemelendő a nyelőcső és a végbél veleszületett elzáródása, hiánya, háti és ágyéki félcsigolya képződése, 13. pár borda kialakulása, patkós és tömlős veseelfajulás szívtágulattal és billentyű elégtelenséggel, sövénydefektussal járó szívfejlődési rendellenesség, bal oldali rejtettheréjűség. ... 2007. május 3-án került felvételre az ... Klinikára, ahol a felvételét követő napon a nyelőcsőcsonkok műtéti egyesítését és a magas végbélszűkület miatt, a sigma bél hasfalra történő kiültetését végezték el, amely szövődménymentesen gyógyult. A gyermek a mai napig számos alkalommal volt kórházban, ahol különböző helyreállító műtéteken esett át. A bal oldali lágyékcsatornában rekedt heréjét műtéti úton eltávolították; a krónikus veseelégtelenséggel járó vesefejlődési rendellenességét veseátültetéssel és az eredeti veseszövet képződmények eltávolításával orvosolták, azonban a húgyvezeték az anatómiai rendeltetésének megfelelően beültetni nem tudták, így a vizelet ürítése jelenlegi állapotában is a hasfalra szájaztatott vizelet elvezető nyíláson keresztül történik, amely miatt állandó jelleggel sztómazsák viselésére szorul. A gyermek magasvérnyomás-betegsége, elektrolit-háztartás zavara, ezzel együtt veseelégtelensége, vese eredetű vérszegénysége a veseátültetést követően rendeződött, és a transzplantációval a szeptikus állapotokat generáló, súlyos fertőzésekhez vezető művese kezelése megszűnt, azonban a tartós immunszuppresszív kezelés mellett a fertőzésekkel szembeni fogékonysága fokozottabbá vált. A gyermeknél mozgásszervi károsodásként gerincfejlődési rendellenességéből adódó deréktáji fájdalmakat fenntartó gerincdeformitása, ágyéki mozgásbeszűkülése és a bal alsó végtag rövidülése állapítható meg; a végbél záróizom elégtelensége és a székelési érzékelés hiánya következtében jelenleg is inkontinencia áll fenn.

... jelenleg jó általános állapotú, élénk, iskolázottságához mérten átlagos értelmi képességgel bíró gyermek, azonban csak speciális igényeket kielégítő iskolába járhat, ahol folyamatos egészségügyi felügyeletet igényel, önálló életvitelre jelenleg nem képes, ez azonban nem lehetetlen a jövőre nézve. ... 2013 szeptemberétől a ... Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola tanulója. A tanintézmény vezetője és az I. rendű felperes megállapodást kötöttek 2013. szeptember 11-én, amely szerint az I. rendű felperes vállalta, hogy 12 óráig a gyermek intézményben tartózkodása ideje alatt mindvégig az iskolában tartózkodik, és szükség esetén besegít az egészségügyi feladatok ellátásában. A gyermek a gyógykezelése miatt rendszeresen hiányzott az iskolából, ezért többször évet kellett ismételnie. Az első osztályt kétszer járta, 2014-ben majdnem egy évig volt kórházban. Az I-II. rendű felperesek a tanintézménnyel 2017. szeptember 10-én ismét megállapodást kötöttek, e megállapodás szerint ... 2013. szeptember 1. óta az intézmény tanulója, vesetranszplantált és hólyag hiányában vizelete sztómazsákba távozik. Emellett nyelési nehézségei is vannak, aminek következtében falatelakadás történhet. A felek rögzítették, hogy a sztómazsák cseréjénél kiemelt figyelmet kell fordítani a fertőtlenítésre, mert ... csak egy vesével rendelkezik, állapota miatt speciális egészségügyi gondozást igényel. Megállapodtak abban is, hogy a tanuló egészségügyi ellátását egészségügyi végzettséggel is rendelkező dajka és gyógypedagógiai asszisztens látja el, azonban azokon a napokon, amikor egyik kolléga sem tartózkodik az intézményben, az I-II. rendű felperesek vállalták, hogy telefonon elérhetőek lesznek, és az ellátás szakszerűségének biztosítása érdekében segítséget nyújtanak. A gyermek a mai napig ennek az intézménynek a tanulója, és az I. rendű felperesnek átlagosan hetente kétszer-háromszor kell bemennie az iskolába sztómazsákleszakadás vagy falatelakadás miatt.

Az I. rendű felperesnél gyermeke betegsége, valamint az ezt követően kialakult nehézségekkel összefüggésben visszatérő depresszió igazolható, amely enyhe depressziós tüneteket okoz a beállított kezelés mellett; pszichés állapotában személyiség jellemzői is szerepet játszanak; további pszichiátriai kezelése indokolt és javasolt. A II. rendű felperesnél gyermeke betegsége, valamint az ezt követően kialakult familiáris és egyéb nehézségekkel összefüggésben hangulati zavar alakult ki, amely közepesen súlyos tüneteket okoz; a pszichiátriai kezelés az ő esetében is indokolt és javasolt. A III. rendű felperesnél kevert személyiségzavar igazolható, jellemzően érzelmileg labilis tünetekkel. Személyiségzavara nem hozható okozati összefüggésbe féltetvére egészségkárosodásával, a III. rendű felperest bármilyen negatív életesemény, mint a perbeli esemény is, kibillenti egyensúlyi állapotából, a személyiség jellemzőiből következő lelki tünetei felerősödhetnek, azonban azok bizonyíthatóan új mentális betegséget, mentális zavart nem alakítanak ki, és nem alakítottak ki esetében az elmúlt időszakban. A III. rendű felperesnél nem a káreseménnyel okozati összefüggésben, hanem személyiségzavara miatt javasolt a pszichiátriai kezelése.

A Fővárosi Törvényszék a 23. sorszámú közbenső ítéletével megállapította az alperes kártérítési felelősségét az I. rendű felperes tekintetében az alperesnél 2006. december 21-én végzett UH vizsgálat során a magzat fejlődési rendellenességnek fel nem ismerésével okozati összefüggésben az I-III. rendű felpereseket ért károkért; a közbenső ítélet az alperes által előterjesztett fellebbezés elutasítása folytán 2015. május 29. napján jogerőre emelkedett.

A közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően az I-III. rendű felperesek végleges keresetükben nem vagyoni kártérítés jogcímén az I. rendű felperes részére 20.000.000 forint, a II. rendű felperes részére 10.000.000 forint, a III. rendű felperes részére pedig 8.000.000 forint megfizetésére kérték az alperes kötelezését. Vagyoni kárigényüket a következők szerint terjesztették elő: a gyermek egészségi állapotából adódó speciális többletköltségek körében szakápolási igényüket a gyermek

születésétől 2017. augusztus 31-ig eltelt időre napi 8 órában, 2017. szeptember 1-től napi 3 órában, míg a gyermek többletgondozási igényét a gyermek születésétől kezdődően átlagosan napi 5 órában jelölték meg; lejárt járadékigényüket ápolás-gondozás címén mindösszesen 32.456.816 forintban, és járulékaiban, járadékigényüket 2018. szeptember 1-től havi 259.857 forintban jelölték meg. Háztartási kisegítés, többlet-humán erőráfordítás címén átlagosan napi 2,5 óra többlettevékenységet figyelembe véve kérték az alperes kötelezését 13.839.300 lejárt járadék és kamata, illetőleg 2018. szeptember 1. napjától a jövőre nézve véghatáridő nélkül havi 114.375 forint megfizetésére. Közlekedési többletköltség címén a 2007. május 2. és 2018. június 1. közötti időszakra 4.567.587 forint és ennek 2011. május 1-től járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetését kérték, míg költségpótló járadékigényük ezen a jogcímen 2018. június 1. napjától havi 62.364 forint volt. Az I. rendű felperes jövedelemveszteség címén a 2007. május 2. és 2018. december 31. közötti időszakra 18.921.639 forint és ennek 2013. március 17-től járó késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest, míg 2019. január 1. napjától havi 123.342 forint jövedelepótló járadékot igényelt. Gyógyszer, gyógyászati eszköz többletköltsége címén az I-II. rendű felperesek lejárt járadékként 8.400.000 forint és ennek 2013. január 29-től járó kamatai megfizetését kérték, 2019. január 1. napjától 60.000 forintban jelölték meg a havi járadékigényüket. Rezszi többletköltsége címén 4.795.000 forint lejárt járadék és ennek 2013. január 17. napjától járó törvényes késedelmi kamatai megfizetését kérték, jövőbeni járadékigényüket 35.000 forintban határozták meg. Gépjármű vásárlás költsége címén 3.769.400 forintot igényeltek, míg gépjármű állapotfelmérés költségeként 12.000 forintba megtérítésére tartottak igényt.

A 2018. szeptember 5-én kelt beadványukban keresetüket a gyermek felnevelésével kapcsolatos alapköltségekre is kiterjesztették. Gyermekgondozás-nevelés humán erő-ráfordítás költsége címén a 2018. augusztus 31-ig lejárt időre 5.474.930 forint és kamatai, 2018. szeptember 1-től havi 52.463 forint megtérítésére tartottak igényt. Tételes nevelési költségek-kiadások címén babaholmi, babakelengye és gyermekruházat költségei, ruházati költségek, tisztító és tisztálkodási szerek költsége, játékok és gyermekszükségleti holmik költsége, otthoni étkezés költségei, valamint nyaralás, kikapcsolódás, szabadidős tevékenység költségei címén igényeltek különböző összegeket; nevelési költségként havi 62.166 forint járadékot érvényesítettek.

Az alperes a keresetet részben eltúlzottnak, részben megalapozatlannak tartotta, ezért a kártérítési összegek jelentős csökkentését, illetőleg bizonyos jogcímek alapján támasztott igények elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy az I-III. rendű felperesek jelentős keresetfelemelése a jóhiszeműség és tisztesség elvét sértette. Álláspontja szerint nem vagyoni kompenzációként csak a társadalom teherbíró képességéhez igazodó kártérítési összeg ítéltető meg. Kifogásolta, hogy az I-III. rendű felperesek egyetlen keresetüket alátámasztó adatot vagy iratot sem csatoltak a keresetlevélhez, nem is valószínűsítették a kereset nagyságrendjét, erre tekintettel a keresetpontosítás jogszabálysértő. A jövedelemveszteség címén igényelt összeg tekintetében utalt arra, hogy az I-II. rendű felpereseknek 2010-ben újabb gyermekük született, így e gyermek születése után igénybe vett GYED/GYES időszaka alatt az I. rendű felperes jövedelme nem érhetne volna el a volt munkáltatójánál szerzett jövedelmét, továbbá az I. rendű felperes a gyermek gondozásával járó tevékenységet gyakorlatilag piaci díjazással érvényesíti. Állítása szerint a gyermek gondozási igényének hektikusága nem zárja ki az I. rendű felperes munkavállalását, a gondozást ugyanis külső személy is végezheti. A jövedelemveszteség számítási módját nem vitatta. Az ápolás-gondozás többletköltsége címén érvényesített felperesi igényt is eltúlzottnak találta, és állította, hogy az átfedést is tartalmaz. Indokolatlannak találta a ... Bt. díjai 75%-ának a felszámítását is, mivel állítása szerint a gazdasági társaságot terhelő bér- és adójellegű kiadások elérik az 50%-ot. A háztartási kisegítő többletköltségével összefüggésben kifogásolta, hogy az I-III. rendű felperesek nem jelölték meg, hogy mihez képest jelentkezik a napi 2,5 óra többletigény, és ugyancsak indokolatlannak tartotta a ...

Bt. díjai 75%-ának felszámítását. A közlekedési többletköltség vonatkozásában arra hivatkozott, hogy a felperesek gépkocsival már korábban is rendelkeztek, és amióta kisebb testvér is született, még valószínűbb, hogy a gyermeket egyébként is gépkocsival utaztatták volna. A rezszi többletköltség álláspontja szerint az alaphoz lenne viszonyítható, ez azonban nincs rögzítve. A gépjármű vásárlás költsége körében arra utalt, hogy az I-II. rendű felperesek nem kizárólag a sérült gyermekükre tekintettel cseréltek autót. A gyermek alapfelnevelési költségei tekintetében állította, hogy alapvető logikai hiba jelentkezik a gyermeknevelés költségeinek érvényesítése és a jövedelemkiesés teljes összege iránti igény párhuzamossága miatt. Hangsúlyozta, hogy a kártérítés igénylésekor a kiesett jövedelem 100%-os térítési igénye, és egyidejűleg ezen felül a gyermeknevelés költségeinek felszámítása dupla igényérvényesítést jelent, amely a káronszerzés tilalmába ütközik. Nem fogadta el azt sem, hogy a járadékokat véghatáridő nélkül érvényesítik a felperesek, a gyermek felnevelésének költsége ugyanis a gyermek nagykorúvá válásának időpontjáig értelmezhető. Az alperes elévülési kifogást is előterjesztett. E körben előadta, hogy az I-III. rendű felperesek érvényesíteni kívánják a gyermek nevelésére fordított gyermekgondozási-nevelési humán-erő-ráfordítás költségét az alapfelnevelés és gondozás körében, valamint a gépjármű vásárlás költségét is, amelyek azonban a keresetükben nem szerepeltek, előbbi igényt csak a 2016. szeptember 13-i, utóbbit pedig a 2018. június 11-i keresetpontosításukban terjesztették elő.

A beavatkozó a nem vagyoni kártérítés összegét, valamint a vagyoni kártérítés címén igényelt összegeket aránytalanul eltúlozottnak tartotta azzal, hogy a jövedelemvesztés, rezsitöbbletköltség és a gépjárművásárlás költsége címén előterjesztett igények elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg egyetemlegesen az I-II. rendű felpereseknek 28.547.597 forintot és ennek különböző részösszegei után, különböző időpontoktól járó késedelmi kamatát, valamint 2019. április 1. napjától véghatáridő nélkül havi 252.034 forint járadékot minden hónap 10. napjáig előre esedékesen. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 8.000.000 forint, a II. rendű felperesnek 6.000.000 forint, míg a III. rendű felperesnek 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és annak törvényes mértékű késedelmi kamatát, továbbá az I. rendű felperes részére 2019. április 1. napjától véghatáridő nélkül havi bruttó 123.342 forint jövedelempótló járadékot minden hónap 10. napjáig előre esedékesen azzal, hogy 15.772.841 forint lejárt járadék után az alperes 2015. október 3. napjától köteles megfizetni a késedelmi kamatot. Ezt meghaladóan az I-III. rendű felperesek keresetét elutasította. Az I-II. rendű felpereseket az alperes részére 100.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte. Az állam által előlegezett 1.015.591 forint szakértői költségéből 416.392 forint megfizetésére az alperest kötelezte, további rendelkezése szerint a fennmaradó 599.199 forint szakértői költséget, valamint a le nem rótt 1.500.000 forint eljárási illetéket az állam viseli.

Határozata jogi indokolásában rámutatott, hogy a közbenső ítélet jogerőre emelkedése után már csak azt vizsgálhatta, hogy az I-III. rendű felpereseket az alperes magatartásával okozati összefüggésben milyen károk érték. Az elsőfokú bíróság az összepszerűség vizsgálatakor figyelembe vette a tanúvallomásokon kívül a szakértői véleményt, a felperesek személyes előadását, valamint az egyéb okirati bizonyítékokat is. Az elsőfokú bíróság az alperes elévülési kifogására tekintettel elsődlegesen e kérdésben foglalt állást. Egyetértett az I-III. rendű felperesekkel abban, hogy - a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (régi Pp.) értelmében - a tárgyalás berekesztéséig bármikor felemelhették a keresetüket, így lehetőség volt arra, hogy a jogalapi döntés jogerőre emelkedését követően pontosítsák keresetüket a keresetlevélben már előterjesztett jogcímenek, illetőleg a per megindítását követően felmerült kártérítési tételek vonatkozásában. Erre figyelemmel az új gépkocsi vásárlással kapcsolatos igény elévülési ideje akkor kezdődött, amikor ez az igény felmerült, így az I-II. rendű felperesek követelése nem évült el. Egyetértett ugyanakkor

azzal az alperesi állásponttal, miszerint a kártérítésen belül új ténybeli alapon csak az általános, 5 éves elévülési időn belül lehet előterjeszteni új igényt. Az elsőfokú bíróság kiemelte: az I-II. rendű felperesek az alapfelnevelési költség iránti igényt a keresetben - még utalás szintjén - sem terjesztettek elő, új ténybeli alapon pedig csak az általános elévülési időn belül érvényesíthetnek igényt. Az elsőfokú bíróság - figyelemmel arra, hogy a beteg gyermek 2007. május 2-án megszületett, az I-II. rendű felperesek őt azóta nevelik saját háztartásukban - megállapította, hogy az alapfelnevelési költségek már a gyermek születésétől kezdve folyamatosan felmerültek, az elévülési idő ezért ekkor elkezdődött, így az I-II. rendű felperesek alapfelnevelési költség iránti igénye 2012. május 2-án elévült. Nem osztotta az I-II. rendű felperesek álláspontját, miszerint a gyermek létevel összefüggő költségek beletartoznak az ápolás-gondozás címén előterjesztett igénybe, amelyet az eredeti keresetben is megjelöltek. Nyilvánvaló, hogy a babaholmi, babakelengye és gyermekruházat költségei, otthoni étkezés költségei, valamint nyaralás, kikapcsolódás, szabadidős tevékenység költségei nem tekinthetők az ápolás-gondozás részének, hiszen ezeket az I-II. rendű felperesek többletköltségeik érvényesítésénél is külön jogcímeken érvényesítették.

Az ápolás-gondozási többletköltség iránti igénnyel összefüggésben - utalva a szakértői véleményben foglaltakra - megállapította, hogy a gyermek a születésétől fogva ápolásra szorul, amely idő azonban lecsökkent a dializáló gép otthoni biztosítását, a vesetranszplantációt, valamint az iskolakezdést követően. Figyelemmel volt az elsőfokú bíróság arra, hogy a gyermek az egészségi állapota folytán gondozásra is szorul, továbbá fokozott felügyeletet igényel, a nap bármely szakában segítségre szorulhat, amelynek időtartama előre nem határozható meg. A gondozás többletköltségénél figyelembe vette, hogy ... 2013. szeptember 1-től napi négy órában közösségbe jár, a gondozásáról ez idő alatt nem az I. rendű felperesnek kell gondoskodnia. Annak időtartamát, hogy az I. rendű felperesnek olykor a tanítási időben is be kell mennie az iskolába a sztómazsák leszakadása vagy falatelakadás miatt, ápolás-gondozás jogcímén nem számolta el, arra tekintettel, hogy az I. rendű felperes jövedelemkiesés jogcímén is igényelt kártérítést arra hivatkozással, hogy a gyermeke betegsége miatt nem tud munkát vállalni. Az I. rendű felperesnek ezért lehetősége van arra, hogy szükséghelyzetben a tanintézetben gyermeke gondozásában segítséget nyújtson. Ezt az időtartamot ellensúlyozza az is, hogy ... sok időt kényszerült és kényszerül kórházban tölteni, amikor a szakképzett ápolása megoldottnak tekinthető, és az I. rendű felperes részéről többletgondozási tevékenységet nem igényel. E körben utalt arra, hogy 2012 végéig több mint 400 napot töltött kórházban a gyermek, amely napokra nyilvánvalóan ápolás-gondozás címén többletköltséget nem igényelhetnek az I-II. rendű felperesek. Mindezeket figyelembe véve az elsőfokú bíróság a gyermek kórházból történő hazavitelét követő hónaptól, azaz 2007. szeptember 1-től 2013. augusztus 31-ig mérlegelés alapján, átlagosan napi 5 óra többlet ápolási és gondozási tevékenység ellenértékét számolta el, majd ezt követően 2013. szeptember 1-től - figyelemmel arra is, hogy a gyermek közösségbe is jár, továbbá egyre több tevékenységet önállóan is képes megtanulni - napi 3 óra többlet ápolási és gondozási tevékenység ellenértékét tartotta indokoltnak. Az elsőfokú bíróság az ápolási és gondozási időt együttesen határozta meg, utalva arra, hogy becsléssel is nehéz meghatározni, hogy adott napon mikor, melyik tevékenység dominál a gyermek aktuális egészségi állapota függvényében. Elfogadta a felperesek számítási módját, miszerint a minimálbér alapulvételével számították ki a többlet tevékenység ellenértékét. Mindezek alapján 2007. szeptember 1. napjától napi 5 óra és a minimálbér figyelembevételével a 2013. augusztus 31-ig terjedő időre 5.310.600 forintot; 2013. szeptember 1. napjától napi 3 óra figyelembevételével 2019. március 31-ig összesen 3.679.290 forintot ítélt meg az I-II. rendű felperesek részére. A 2019. április 1-től járó járadék összegét - havi 77.670 forint - a 2018. évi minimálbér alapján számította ki tekintettel arra, hogy az I-II. rendű felperesek kereseti kérelmüket e tekintetben a legutolsó keresetváltoztatásukban nem módosították, a bíróság pedig a kereseti kérelmen nem terjeszkedhet túl.

A háztartási kisegítés, többlet humánerő-ráfordítás jogcímén előterjesztett igényt az elsőfokú bíróság jogalapjában megalapozottnak találta, és elfogadta, hogy a beteg gyermek állandó felügyelete és a vele való foglalkozás mellett az I-II. rendű felpereseknek nincs elegendő idejük a háztartási feladatok teljes körű ellátására, ezért e tekintetben is kisegítőre szorulnak. Álláspontja szerint a sérült gyermek miatt megnövekedett egyéb ellátási feladatokra tekintettel indokolt a háztartási kisegítő az I-II. rendű felperesek részére, amelynek időtartamát az eset összes körülményeit figyelembe véve napi 1 órában határozta meg azzal, hogy a gyermek egészségkárosodásával okozati összefüggésben átlagosan napi 1 óra háztartási többlettevékenység akkor is felmerül, ha a gyermek közösségben tartózkodik. Az ezen a jogcímen járó a járadékot 2007. szeptember 1-től, a gyermek kórházból történő hazavitelétől kezdődően ítélte meg. Elfogadta az I-II. rendű számítási módját, amely a ... Bt. árlistáját vette alapul, így 2007. szeptember 1. napja és 2012. április 30. napja közötti időszakra 56 hónapra, havi 33.750 forinttal számolva összesen 1.890.000 forint, míg 2012. május 1. napja és 2019. március 31. napja közötti időszakra, 83 hónapra, havi 45.000 forinttal számolva összesen 3.735.000 forint lejárt járadékot állapított meg, míg jövőbeni járadék címén 2019. április 1-től 45.000 forint megfizetésére kötelezte ezen a címen az alperest.

A közlekedési többletköltség címén érvényesített igénnyel összefüggésben - figyelembe véve a szakértői véleményben foglaltakat - megállapította, hogy a sérült gyermekkel az I-II. rendű felperesek tömegközlekedési eszközt nem tudnak igénybe venni, ezért saját gépkocsijukkal kell őt szállítani akár a speciális iskolába, akár az orvosi vizsgálatokra. Figyelemmel volt arra is, hogy bár a gyermeket születése után hosszabb ideig kórházban kezelték, a szülők ebben az időszakban naponta vagy naponta többször is látogatták gyermeküket, amelyhez a saját gépkocsijukat használták, továbbá ilyen fokozott gépkocsi használatra egészséges gyermek esetén nem lett volna szükségük. Nem vitatható emellett az sem, hogy az I-II. rendű felpereseknek ...-ról általában ...-re kell hozniuk gyermeküket az orvosi vizsgálatokra, és a gyermek az egészségkárosodásával okozati összefüggésben ...-en jár speciális iskolába. Elfogadva az I-II. rendű felperesek által e jogcímen előterjesztett többletköltség számítását, nem találta eltúlzottnak a 2007. május 2. napja és 2019. március 31. napja közötti időszakra igényelt összesen 5.191.227 forintot, valamint a 2019. április 1. napjától igényelt havi 62.364 forint költségpótló járadékot.

Az elsőfokú bíróság a gyermek egészségi állapota folytán indokoltnak tartotta a gyógyszer és gyógyászati eszközök címén felmerült többletköltség alperesre történő áthárítását is. Az orvosszakértői vélemény alapján megállapította, hogy a Prograf, Medrol, magnézium, vas, Pantoprazol, Zinnat és Sumetrolim gyógyszerek szedése indokolt annak érdekében, hogy a beültetett vese kilökődését és fertőződését meggátolják, valamint kivédjék a gyógyszerek okozta gyomorkárosodást. A gyermek emellett jelenlegi állapotában a hasfalra kiszájaztatott vizeletürítése miatt állandó jelleggel vizeletgyűjtő zsák használatára szorul, és az I-II. rendű felperesek által beszerzett sztómazsák minden szempontból ideálisabb a gyermek számára, mint az, amelyet a társadalombiztosítás által támogatottan lehet vásárolni. Az I-II. rendű felperesek keresetpontosításukban részletezték a gyermek által használt gyógyászati segédeszközöket, és ezek egy részéről számlát is csatoltak. A gyermek a születésétől kezdve több, mint 400 napot töltött kórházban a különböző gyógykezelések miatt, az I-II. rendű felperesek azonban azt nem igazolták, hogy a kórházi ellátás időszakában is nekik kellett a gyógyszereket és a gyógyászati segédeszközöket megvásárolniuk. Az elsőfokú bíróság ezért - mérlegelés alapján - a gyermek otthon töltött napjait figyelembe véve 2007. szeptember 1. napja és 2012. december 31. közötti időszakra havi 40.000 forintban, majd ezt követően 2013. január 1-től havi 60.000 forintban állapította meg a gyógyszer és gyógyászati segédeszközök címén felmerült többletköltség összegét, és az alperest a 2007. szeptember 1. napja és 2012. december 31. napja közötti 64 hónapra 2.560.000 forint és 2010.

május 1. napjától járó kamata, továbbá 2013. január 1. napja és 2019. március 31. napja közötti 75 hónapra 4.500.000 forint és 2016. február 15. napjától járó kamata, míg 2019. április 1. napjától havi 60.000 forint járadék megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokú bíróság jogalapjában megalapozottnak találta az I. rendű felperes jövedelemvesztés jogcímén előterjesztett vagyoni kárigényét is. Álláspontja szerint nem vitatható, hogy az I. rendű felperes gyermeke súlyos egészségkárosodása miatt nem képes munkát vállalni, és figyelembe kell venni azt is, hogy pszichés állapota folytán, a megváltozott életkörülményeire tekintettel képes-e a munkavégzésre. Utalva a szakértői véleményben foglaltakra, miszerint elvileg a gyermek iskolában töltött ideje alatt vagy amennyiben az iskolai időn kívül más személy által biztosítani tudják a gyermek felügyeletét, akkor akár teljes munkaidőben is vállalhat munkát az I. rendű felperes, értékelte azt is, hogy a gyermek iskolában töltött ideje alatt is készenlétben kell állnia az I. rendű felperesnek, ugyanis a szülők megállapodást kötöttek az iskolával, és csak erre tekintettel vállalták az iskolában a gyermek oktatását. Kiemelte: nem kötelezhető az I. rendű felperes arra, hogy idegen személlyel oldja meg a gyermeke felügyeletét és helyette dolgozni menjen, ugyanis az I. rendű felperes életének középpontjában a beteg gyermeke áll, így - figyelemmel az ebből eredő pszichés megterhelésére is - a munkáját abban az esetben sem tudná ellátni ugyanolyan színvonalon, mint a beteg gyermeke születése előtt, ha nem kötné az iskolával kötött megállapodás. Az I. rendű felperes igényét 2012. február 2-án terjesztette elő, és a harmadik gyermeke születésére tekintettel a 2010. február 4. és 2012. július 3. közötti időszakra nem érvényesített jövedelemvesztés iránti igényt. Az elsőfokú bíróság - a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 280. § (3) bekezdésének megfelelően - a 2011. szeptember 2-a előtti időszakra nem ítelt meg jövedelemkiesést, azonban az I. rendű felperes ezen a jogcímen előterjesztett igényét 2012. július 4. napjától alaposnak találta, és - figyelemmel arra, hogy az alperes a számítási módot nem vitatta - 15.772.841 forint és ennek 2015. október 3. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezte az alperest, míg a 2019. április 1-től járó havi járadék összegét 123.342 forintban határozta meg azzal, hogy annak megfizetésére az alperes véghatáridő nélkül köteles. Ezzel összefüggésben arra is utalt, hogy amennyiben az I. rendű felperes életkörülményeiben változás következne be, úgy az alperesnek egyéb feltételek fennállása esetén lehetősége van a járadék csökkentését vagy megszüntetését kérni éppúgy, mint az I. rendű felperesnek a járadék felemelését.

Az elsőfokú bíróság a rezsi többletköltségével összefüggésben értékelte, hogy az I-II. rendű felperesek számára a súlyos fejlődési rendellenességben szenvedő gyermek napi ellátása, tisztán tartása többletköltséget okoz. Az I-II. rendű felperesek e követelésüket bizonyítékokkal, számlákkal nem támasztották alá, ezért az elsőfokú bíróság - a köztudomású tényeket is figyelembe véve - mérlegeléssel állapította meg a rezsi többletköltség összegét. Elfogadta, hogy a beteg gyermekre tekintettel többet kell mosni, így a tisztítószeres és a mosás költségei megemelkedtek a korábbiakhoz képest, továbbá az a körülmény sem hanyagolható el, hogy a gyermek állapotából eredően fokozottabb higiénia tartása szükséges, amely ugyancsak többletköltséget eredményez. Az otthon tartózkodás megnövekedett időtartamára tekintettel a fűtés többletköltségét csak azon fűtési időszak vonatkozásában találta okozati összefüggésben állónak a gyermek betegségével, amikor a gyermek állapota folytán még nem tudott közösségbe járni, és amikor az egészséges gyermek még nem született meg, illetve már közösségbe járt, ... pedig nem. E körben figyelembe vette az elsőfokú bíróság azt is, hogy a gyermeket a megszületését követően 3,5-4 hónap elteltével vihették először haza, és ezt követően is rengeteg időt töltött különböző kórházakban gyógykezelés céljából. A gyermek közösségbe 2013. szeptember 1-jétől jár. Bizonyíték hiányában azonban nem tartotta elfogadhatónak a telefon költségeinek emelkedését. Kifejtette, hogy a kapcsolattartásnak már 2007-től kezdődően is számos olyan formája volt, amelynek költsége nem a használat gyakoriságától függ, hanem havi díjban van meghatározva. A gyermek perbeli egészségkárosodásával kapcsolatos

telefonos ügyintézés ezen csomagokban általában megoldható, ennek ellenkezőjét a felperesek nem bizonyították. E körülményeket mérlegelve az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy 2007. szeptember 1-től ezen a jogcímen átlagosan havi 7.000 forint többletköltség merült fel, így a 2019. március 31-ig terjedő időre 973.000 forint és ennek 2013. június 15. napjától járó kamata megfizetésére kötelezte az alperest, míg a jövőbeni járadék összegét havi 7.000 forintban határozta meg.

Az elsőfokú bíróság a gépjárművásárlás költsége címén, valamint a gépjármű állapotfelmérésének a költsége címén előterjesztett igényeket elutasította. Rámutatott: az I-II. rendű felpereseknek a régi Pp. 164. § (1) bekezdésében foglaltak szerint bizonyítaniuk kellett volna, hogy ezek a költségek a perbeli kéreseménnyel okozati összefüggésben merültek fel. E kötelezettségüknek az I-II. rendű felperesek nem tettek eleget, ugyanis már a beteg gyermekük megszületése előtt is rendelkeztek gépjárművel, így nem állítható, hogy a beteg gyermek szállítása miatt kellett gépkocsit vásárolniuk. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem vitatható, hogy ... tömegközlekedési eszköz igénybevételére nem alkalmas, az I-II. rendű felperesek azonban azt sem támasztották alá, hogy a gépjárművük a sérült gyermek szállítására nem biztonságos; az okozati összefüggést nem abban a tekintetben kellett bizonyítani, hogy a beteg gyermek képes-e tömegközlekedési eszközt igénybe venni vagy sem, hanem azt kellett volna igazolni, hogy a gépjármű cseréjére kizárólag a gyermek állapotára tekintettel kényszerülnek. Bizonyítottság hiányában nincs indok arra, hogy minden - a család által közösen használt tárgyat - annak elhasználódása esetén az alperes költségére cseréljenek ki. Utalt az I-II. rendű felperesek személyes előadására is, miszerint a gépjárművet nemcsak a sérült gyermekük, hanem az egészséges gyermekük és a saját céljaikra is használják. Önmagában az, hogy a gépkocsi idősebb és sokat áll szerelés alatt, nem jelenti azt, hogy biztonságos közlekedésre alkalmatlan. Utal arra is, hogy a felpereseket kárenyhítési kötelezettség is terheli, ezért akkor sem egy új gépjármű árából kellene kiindulni, ha a gépjárművásárlás jogalapját a bíróság alaposnak találta volna. A felperesek érvelésével szemben, miszerint csak egy új gépjármű lenne alkalmas és megfelelően biztonságos a sérült gyermek szállítására, köztudomású tényként hivatkozott arra, hogy a magyarországi viszonyok között csak a kiemelkedően magas jövedelemmel rendelkezők tudnak új gépjárművet vásárolni, és az is köztudott, hogy az új gépkocsi rögtön az első évben veszíti a legtöbbet az értékéből.

Az elsőfokú bíróság az alapfelnevelési költségek körében is lefolytatta a teljes bizonyítási eljárást, azonban nem találta alaposnak az I-II. rendű felperesek ezen a jogcímen előterjesztett igényét egyrészt, mert az elévült, másrészt pedig álláspontja szerint annak jogalapja sem áll fenn. Ezzel összefüggésben ... a Jogtudományi Közlöny 2018. 1. számában megjelent „A még meg nem született emberi lény élete és a vele keletkezetten fogyatékos gyermek emberi méltósága, védelmének összefüggése - válasz a EBH 2015.P.11.-re -" című cikkére hivatkozott, és egyetértve az abban foglaltakkal kiemelte: „az emberi lény életének védelméről, tiszteletéről a jelenleg is tapasztalható szinthez képest fokozottabban kell gondolkodni és gondoskodni. Az emberi élet az ún. önrendelkezésnek, a szabadságnak és az egészségnek is alapja, feltétele. Az előbbi az értékhierarchia magasabb fokán áll, mint az utóbbiak." Osztotta azt az álláspontot, hogy a szülők önrendelkezési jogának gyakorlása vagy annak hiánya nem élvezhet elsőbbséget az élve született gyermek emberi méltóságához képest, hiszen a fogyatékos gyermek nemlétének előnyösebb állapotként történő értékelése, mint fogyatékos léte egyértelműen ... alkotmányos rendjébe ütközik. A magzat élve történő megszületését követően az ő élethez való joga minden más jogot megelőz. Utalva az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében, valamint a 8. § (1) bekezdésében foglaltakra rámutatott, hogy az emberi élet semmiképpen nem értelmezhető még polgári jogi értelemben sem kárként. Amennyiben ugyanis a fogyatékos gyermek valamennyi, a gyermek megszületésével kapcsolatban felmerülő felnevelési költség olyan kárnak minősül, amelyet a károkozó térít meg és

nem csak a fogyatékosságból eredő többletkiadás a kár, úgy kimondatlanul a gyermek létezését magát is kárnak kellene tekinteni. Ez pedig nyilvánvalóan az Alkotmányba foglaltakba ütközne, amelynek szellemiségétől a bíróság jogalkalmazóként még a károsultak javára sem térhet el. Döntése során értékelte azt, hogy az I-II. rendű felperesek nyilvánvalóan nem tekintették kárnak sérülten született gyermeküket, hanem olyan feladatnak, amely megnehezített életkörülményeket fog okozni számukra életük végéig. Az sem hagyható figyelmen kívül álláspontja szerint, hogy az I-II. rendű felperesek akkor is az önrendelkezési jogukkal éltek, amikor a gyermekük megszületését követően úgy döntöttek, hogy a saját háztartásukban kívánják felnevelni. Egyetértve az 1/2008. Polgári jogegységi határozatban, illetőleg a ... Ítéltábla Polgári Kollégiumának az 1/2006. (06.02.) számú kollégiumi véleményében foglaltakkal fejtette ki, hogy a viszonyítás alapja csak az egészséges lét és a beteg gyermek egészségkárosodása folytán fennálló hátrányos különbség lehet.

Az elsőfokú bíróság az I-III. rendű felperesek nem vagyoni kárigényét - figyelemmel az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) számú határozatában kifejtettekre - jogalapjában indokoltan találta, azonban a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján - más, a kéresemény bekövetkezésének időpontjában hasonló eseményekhez is viszonyítva - egyetértett az alperes álláspontjával, és úgy foglalt állást, hogy az I-III. rendű felperesek nem vagyoni kártérítés iránti igénye eltűzlött. A szakértői vélemény alapján megállapította, hogy érzelmileg a család minden tagját megviselte az, hogy ... betegen született. Az I. rendű felperes a gyermek megszületését követően kevesebb figyelmet tudott fordítani a III. rendű felperesre, valamint a 2010-ben egészségesen született gyermekére is. Hangulata labilis, negatív színezetű, az örömforrásainak a köre szűkült, életének középpontjában a betegen született gyermeke áll, retteg az elvesztésétől, amely olyan állandó stressz állapotot jelent, amivel nehezen küzd meg. Rendkívül megterhelő számára a gyermeke betegsége, a testi állapotának hullámozása. Az I. rendű felperes saját pszichés állapota folytán sem képes munkát vállalni, a figyelve középpontjában a beteg gyermekének állapota áll. Ezenfelül a többi gyermekéért való aggodás is befolyásolja a pszichés állapotát, valamint az is, hogy büntudata van amiatt, hogy kevesebb figyelmet tud fordítani a többi gyermekére, párjára. Az I. rendű felperes pszichoterápiás kezelésre szorul jelenleg is. A II. rendű felperest is megviselte első gyermeke betegen születése. Szintén pszichiátriai kezelésre jár, kedélyjavítót, nyugtatót szed, és bár az I. rendű felperessel stabil a párkapcsolata, sokszor érzi magát egyedül, több figyelmet szeretne. A II. rendű felperes számára is állandó stresszt jelent fia állapota, amely életének középpontjában áll. Mindezek miatt gyakran feszült és indulatos, nehezen tudja feldolgozni, amikor a fia állapota rosszabbodik és kórházba kerül. Gyakran lehangolt és csüggedt, hangulata negatív színezetű, folyamatosan tart gyermeke elvesztésétől, az állandó stressz esetében is testi, valamint lelki kimerüléshez vezetett. A III. rendű felperes korábban is meglévő pszichés tünetei öccse betegen történő megszületésével felerősödtek, ami a mindennapi élettevékenységét befolyásolja mind a magánéletben, mind a munkavégzésben. Bár jelenleg házasságban él, a gyermekvállalással kapcsolatosan ambivalens érzései vannak. Meglévő pszichés problémáit súlyosbította, hogy egyik testvére betegen született, folyamatosan aggoddik a testvéréért, büntudata van, hogy nem tud segíteni, és azt éli meg, hogy nem engedheti meg magának, hogy felszabadult és boldog legyen. Kapcsolata az édesanyjával megfelelő, együtt aggodnak ...-ért. Saját életének a kialakítása ezért háttérbe szorul, a munkavégzés mellett legtöbb idejét beteg testvérével tölti, amely saját családi életének rovására megy. Önálló életének kialakításához pszichoterápiás támogatásra van szüksége. Mindhárom felperes életének középpontjában a beteg gyermek áll, meghatározza mindennapjaikat, állapota befolyásolja hangulatukat, érzelmi állapotukat. Nincsenek barátaik, életük beszűkült, feltöltődési lehetőségeik csökkentek.

Az elsőfokú bíróság valamennyi tényező együttes vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű felperes esetében 8.000.000 forint, a II. rendű felperes esetében 6.000.000 forint,

míg a III. rendű felperes esetében 2.000.000 forint az az összeg, amely alkalmas a felperesek nem vagyoni hátrányainak enyhítésére. Az összeg meghatározásánál az állandó bírói gyakorlat mellett az elsőfokú bíróság figyelembe vette a felperesek életkorát, életvitelük megváltozásának mértékét, valamint az 2007. évi ár- és értékviszonyokat is. A III. rendű felperesnél figyelembe vette, hogy kevert személyiségzavara nem hozható okozati összefüggésbe a perbeli kéreseménnyel, azonban testvére betegsége a meglévő pszichés tüneteket - új mentális betegség kialakulása nélkül - felerősítette. Értékelte azt is az elsőfokú bíróság, hogy a gyermek önálló életvitelre jelenleg nem képes, azonban szellemi állapota folytán a használt segédeszközök önálló kezelésének elsajátításával ez nem lehetetlen.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I-III. rendű felperesek és az alperes egyaránt fellebbezést terjesztettek elő.

Az I-III. rendű felperesek annak megváltoztatásával, az I-II. rendű felperesek részére egyetemlegesen ápolás-gondozás címén megítélt kártérítés összegét 20.527.399 forintra és járulékaira, míg a 2019. április 1. napjától járó járadék összegét havi 185.041 forintra kérték felemelni. A háztartási kisegítés jogcímén megítélt lejárt járadékot 7.500.000 forintra kérték felemelni, míg a járadékot havi 60.000 forintra. Kérték az alperes kötelezését az I-II. rendű felperesek részére gépjárművásárlás költsége címén 1.625.200 forint megfizetésére, míg ... felnevelésének alapköltsége körében az ápolás-gondozás költsége címén az I-II. rendű felperesek részére 2018. augusztus 31-ig lejárt időre 5.474.930 forint és járulékai és ezen a címen 2018. szeptember 1-től a jövőre nézve véghatáridő nélkül havi 52.643 forint megfizetésére. A nem vagyoni kártérítést az I. rendű felperes részére 10.000.000 forintra, a II. rendű felperes részére 8.000.000 forintra, a III. rendű felperes részére 3.000.000 forintra kérték felemelni. Álláspontjuk szerint helytelenül járt el az elsőfokú bíróság, amikor a szülők által végzett ápolási és gondozási tevékenységet nem bontotta ketté, és a szakápolás kompenzációját is a minimálbér alapulvételével számította ki, holott a szakápolási tevékenység kompenzálására nem a minimálbért, hanem az ilyen tevékenységet hivatásszerűen végző intézmény ápolói órabérét indokolt alapul venni. Nem értettek egyet az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával sem, miszerint ... szülők általi ápolási-gondozási igénye 2013. szeptember 1-től, azaz iskolás korától csökkent 5 óráról 3 órára, ugyanis igazolták, hogy az I. rendű felperes 2013 szeptemberétől 2017 szeptemberéig minden nap bent ült a gyermekkel az iskolában, mert a sztomazsák cseréje csak így volt megoldható, és csak ekkortól vette át a gyermek egészségügyi ellátását az egészségügyi végzettséggel is rendelkező dajka és gyógypedagógiai asszisztens. Az I. rendű felperes által szükségesen végzendő ápolási tevékenység ideje erre tekintettel 2017-től csökkenhetett 3 órára. Minderre tekintettel 2007. szeptember 1-től 2017. augusztus 31. napjáig napi 5 óra ápolás, 2017. szeptember 1-től a jövőre nézve napi 3 óra ápolás megtérítésére a ... Bt. árlistája alapján, míg 2007. szeptember 1-től átlagosan napi 2 óra többletgondozás megtérítésére a mindenkor minimálbér alapján tartottak igényt, tekintettel arra, hogy a gyermek esetében a szakápolási igény mellett több gondozásra és felügyeletre van szükség, amelynek legminimálisabb időigénye napi 2 óra, figyelembe véve a gyermek öltöztetésével, tisztálkodásával, étkezésével felmerülő többletfeladatokat. Álláspontjuk szerint a rendelkezésére álló adatokat az elsőfokú bíróság a háztartási kisegítéssel összefüggésben is helytelenül értékelte. A gyermek állapota miatt egy héten átlagosan háromszor kell ágyneműt cserélni, ilyenkor nemcsak mosni, hanem fertőtleníteni is kell, önmagában az ötszöri ágyneműcsere, mosás, teregetés, majd az ágy és környékének fertőtlenítése is 10 órát vesz igénybe, e mellé adódik a lakás fokozott tisztán tartásának szükséglete, amire ugyancsak a sztomát viselő gyermek miatt van szükség. Erre tekintettel álláspontjuk szerint a napi kb. 1,5 órának megfelelő háztartási kisegítés megtérítése indokolt, amelyet a gyermek kórházi hazabocsátását követő hónaptól kívántak érvényesíteni. Állításuk szerint tévedett az elsőfokú bíróság amikor a gépjárművásárlás költsége címén

előterjesztett igényüket elutasította, szakértői véleménnyel alátámasztott tény, hogy indokolt a gyermek gépkocsival történő szállítása, a felperesek esetében szükséges és indokolt, hogy rendelkezzenek autóval, ha pedig az meghibásodott, jogosultak az új autó árának a megtérítésére. Tekintettel arra, hogy a gépjárművet a felperesek alkalmanként saját célra is használják a bírói gyakorlatnak is megfelelően, az új gépjármű árának 50%-a megtérítését kérték azzal, hogy abból levonásba helyezték a meghibásodott gépjármű ellenértékét. Vitatták az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, amely szerint ... felnevelésének alapköltsége részeként a gyermek ápolás-gondozásának költsége mint kártérítési igény elévült volna, ugyanis ápolás-gondozás jogcímén a felperesek már a keresetlevélben előterjesztették kárigényüket. A gyermek ápolása, gondozása magában foglalja a gyermek betegségéből adódó, és önmagában a gyermek létéből fakadó ápolást és gondozást, a gyermekgondozás, nevelési humánerő-ráfordítást; a keresetlevélben a kárigény nem többletköltségként került megjelölésre. Tekintettel arra, hogy a gyermek az I-II. rendű felperesek önrendelkezési jogának sérelmével született meg, az alperes köteles a gyermek gondozásával kötelezően együtt járó humánerő-ráfordítás megtérítésére is a teljes kártérítés elve szerint, ennek kapcsán hivatkoztak az ÍH2015. 143. számú határozatban kifejtettekre, továbbá a Kúria BH.2017. 92. számon közzétett határozatára, amely szerint a gondozás költsége összegszerűségének megítélésekor a minimálbér viszonyítási alapul szolgálhat. A gyermek születésétől kétéves koráig napi 4 óra alapulvételével, míg kétéves korától napi 2 óra alapulvételével kérték a gondozási, ellátási, nevelési költség megítélését; ebben a keretben a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.469/2016/6. számú határozatában foglaltakra hivatkoztak. A nem vagyoni kártérítés összegét azért kérték felemelni, mert álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítés összege nem felel meg a bírói gyakorlatnak és a károkozás idején hatályos ár- és értékviszonyoknak.

Az alperes fellebbezésében a nem vagyoni kártérítést mindhárom felperes esetében annak negyedére kérte leszállítani, így az I. rendű felperes tekintetében 2.000.000 forintra, a II. rendű felperes tekintetében 1.500.000 forintra, míg a III. rendű felperes vonatkozásában 500.000 forintra. Az egyes vagyoni kártérítési igényeket is eltúlzottnak tartotta. Ápolás-gondozás többletköltsége címén a lejárt járadék összegét 2013. augusztus 31-ig elszámolva 2.124.240 forintra, 2019. március 31-ig 1.226.430 forintra kérte leszállítani, míg a havi járadék összegét 25.890 forintra. A háztartási kisegítés többletköltsége címén megítélt lejárt járadék összegét 1.875.000 forintra kérte leszállítani, a havi járadék összegét havi 15.000 forintra, a közlekedési többletköltséget 50%-kal kérte leszállítani, a gyógyszer, gyógyászati eszközök többletköltsége címén megítélt kártérítést 2.824.000 forintra, a havi járadék összegét havi 24.000 forintra, a jövedelemveszteség, a rezsitöbbletköltség címén érvényesített igényt pedig elutasítani kérte. Hivatkozása szerint a felperesek 89. és 105. sorszámú keresetpontosítása azzal, hogy az eredetileg előterjesztett pertárgyérték több mint tizenháromszorosára emelték a keresetüket, sérti a régi Ptk. 4. § (1) bekezdésében foglaltakat, másrészt a régi Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja, illetőleg (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseibe ütköznek, így a keresetpontosítás jogszabálysértő; a kártérítési igény ilyen mértékű emelése túlmutat a kereset pontosításának fogalmán, mind a jóhiszeműség, mind pedig a tisztesség követelményét sérti. A nem vagyoni kártérítés címén megítélt összeget eltúlzottnak tartotta, a kártérítés összegének meghatározásakor ugyanis nem lehet figyelmen kívül hagyni a gazdasági környezetet, a társadalom jövedelemtermelő képességét, mert a kártérítést is ebből a megtermelt jövedelemből kell kifizetni, és a szakmai felelősségbiztosítók is ehhez a megtermelt jövedelemhez igazítják a kártérítés összegét. A polgári peres kártérítési eljárásban vagyoni kompenzációként csak a társadalom teherbíró képességéhez igazodó kártérítési összeget lehet megítélni, ez a teherbíró képesség pedig az egészségügyi szolgáltató működéséért vonatkoztatva a központi költségvetésen keresztül megvalósuló forráselosztás alapján rendelkezésre álló összeget jelenti. Emellett eltúlzott a nem vagyoni kártérítés összege azért is, mert nem felel meg a károkori ár- és értékviszonyoknak, tekintettel arra is, hogy az I-II. rendű felperesek a sérült gyermek születése után újabb gyermeket

vállaltak, a gyermek érkezésével érzelmileg, lélektanilag, összességében jobb helyzetbe kerültek. Amennyiben valóban súlyos pszichés állapotban lettek volna az általános élettapasztalat alapján, nem tudtak, nem akartak volna újabb gyermeket vállalni. Érvéle szerint 6 éves korig a kisgyermek általában folyamatos felügyeletre szorulnak, így a beteg gyermek többletgondozása, ápolása, kórházi tartózkodásait is beszámítva legfeljebb 2 óra többletápolást, gondozást indokolt, míg az ezt követő időszakban a gyermek életkorára, érettségére, iskolai elfoglaltságára is tekintettel 1 óra többletgondozás, ápolás indokolt. A háztartási kisegítés többletköltsége címén álláspontja szerint a kórházi tartózkodásokra és az iskolába járásra is tekintettel az igény legfeljebb minden második napra állapítható meg 1 órában. A közlekedési többletköltség címén előadta, nincs olyan adat, amely szerint ...ról ...-re a felperesek nem gépkocsival jártak volna a káreseményt megelőzően, illetőleg a gyermeket amennyiben egészséges, nem így szállították volna. Gépkocsival már korábban is rendelkeztek, használták is, a gyáli házvételt követően is vélhetően használták ...-re is. Mióta kisebb testvére van ...-nek, még valószínűbb, hogy a gyerekeket gépkocsival utaztatták. A gyógyszer, gyógyászati eszközök többletköltsége hiteles módon igazolásra nem került, ezért a kártérítési összeg csökkentését kérte 50%-kal, érvelése szerint logikailag is és jogilag is elfogadhatatlan az ápolási-gondozási igény és a jövedelemveszteség egyidejű érvényesítése. Az I. rendű felperes döntése volt, hogy vállalta a gyermeke személyes gondozását, amely tevékenységet gyakorlatilag piaci díjazással érvényesített a keresetben, és emellett igényelte a korábbi munkaköréhez kapcsolódó teljes jövedelemveszteséget visszamenőlegesen és a jövőre nézve is. Sérelmezte továbbá, hogy az ítélet véghatáridő nélkül kötelezte az alperest jövedelemkiesés megfizetésére, figyelemmel arra is, hogy nincs olyan tényállási adat, hogy a felperes a nyugdíjkorhatár betöltését követően is dolgozna. Fogalmilag is kizárt ilyen adat, mert az I. rendű felperes nem dolgozik és nem is kíván dolgozni. A rezszi többletköltség iránti igényt azért kérte elutasítani, mert a felperesek többletigénye az alaphoz képest lett volna tisztázható, amelyet azonban a felperesek nem bizonyítottak. Köztudomású továbbá, hogy 2013-tól 30%-os rezsicsökkentés van érvényben, amelyet az elsőfokú bíróság ugyancsak elmulasztott mérlegelni.

Az I-III. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelme arra irányult, hogy a Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezésében foglaltaknak ne adjon helyt.

Az I-III. rendű felperesek fellebbezése részben megalapozott, az alperes fellebbezése megalapozatlan.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelmek korlátai között bírálta felül [régi Pp. 253. § (3) bekezdés], és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges mértékben feltárta; az elsőfokú bíróság érdemi döntésével azonban az ápolás-gondozási, a gépjárművásárlási, és a ... felnevelésének alapköltsége körében érvényesített gyermekgondozási-nevelési többletköltség tekintetében nem mindenben értett egyet, ezért azt - a következőkben kifejtésre kerülő indokok alapján - részben megváltoztatta.

A Fővárosi Ítéltábla mindenekelőtt utal arra, hogy az alperes fellebbezési álláspontjával szemben ezt tilalmazó, a régi Pp.-ben nevesített szabály hiányában nem volt eljárásjogi akadálya annak, hogy az I-III. rendű felperesek a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően az elsőfokú eljárásban az eredetileg előterjesztett keresettel azonos jogi és ténybeli alapon a kereseti követelésük mennyiségét keresetváltoztatásnak nem minősülő módon a régi Pp. 146. § (5) bekezdés c) pontja szerint felemeljék (tárgyi keresetkiterjesztés).

Az elsőfokú bíróság által az I-III. rendű felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítés mértékét mind az I-III. rendű felperesek fellebbezése, mind az alperes fellebbezése támadta. Az elsőfokú

bíróság ugyanakkor helyes szempontok alapján határozta meg az I-III. rendű felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összegét. A nem vagyoni kártérítés összegének a meghatározásakor az elsőfokú bíróság számba vette mindazokat a hátrányokat, amelyeket ... egészségkárosodottan történt megszületése folytán az I-III. rendű felpereseknek el kellett viselniük, és amelyek gyermekük, illetőleg testvére súlyos egészségkárosodásával okozati összefüggésben érték a hozzátartozókat. Az elsőfokú bíróság a káresemény idején - 2007. évben - érvényesülő ár- és értékviszonyokat irányadónak tekintve, az elszenvedett nem vagyoni károk súlyosságához igazította a kártérítés összegét, amely a hasonló ügyekben megítélt nem vagyoni kártérítések összegéhez viszonyítva sem eltúlzottan magasnak, sem eltúlzottan alacsonynak nem tekinthető. Az alperes fellebbezésben kifejtett álláspontjával szemben abból a tényből, hogy az I-II. rendű felpereseknek utóbb egészséges gyermeke született, nem vonható le az a következtetés, hogy az I-II. rendű felperesek ne szenvedtek volna el pszichés hátrányokat beteg gyermekük egészségkárosodottan történt megszületésével összefüggésben, és abból, hogy utóbb gyermeket vállaltak olyan következtetés sem vonható le, hogy ekkorra már ne lettek volna súlyos pszichés állapotban. Az újabb gyermek érkezése a felperesi családot érzelmileg, lélektanilag nyilvánvalóan kiegyensúlyozottabb helyzetbe hozta, azonban az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés mértéke ilyen körülmények között sem tekinthető - a társadalom teherbíró képességéhez viszonyítva sem - eltúlzottnak, annak mérsékelése ezért nem volt indokolt, tekintetbe véve azt is, hogy a személyiségi jogsérelem vagyoni mércével mérhetetlen, így az annak ellensúlyozásaként megítélhető kárpótlás összegének meghatározására sincs objektív mérce. E tekintetben támpontul szolgálhatnak a bíróságok által hasonló tényállású ügyekben hozott döntések, az ott meghatározott kártérítési összegek azonban legfeljebb nagyságrendileg értékelhetők a konkrét ügyben megítélhető nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásakor, hiszen minden ügy egyedi, hasonló jogsértések nem feltétlenül váltanak ki a sérelmet szenvedett személyeknél hasonló módon és mértékben megnyilvánuló jogsérelmet. Az eljáró bíróságoknak mindig egyediesítve, az adott perben felmerülő valamennyi releváns körülmény mérlegelése eredményeként kell döntenük a nem vagyoni kártérítés összegéről oly módon, hogy az a károsultnak megfelelő reparációt biztosítson az elszenvedett nem vagyoni sérelmekért (BDT2003. 907).

A vagyoni kártételekkel összefüggésben a Fővárosi Ítéltábla előjáróban hangsúlyozza, hogy az elsőfokú bíróság által hivatkozott szakirodalmi állásponttal szemben a bírói gyakorlat elvi irányítására hivatott Kúria következetes álláspontja szerint az egészségügyi szolgáltató felel a szülőknek azokért a káraiért, amelyek azért következtek be, mert a magzat genetikai rendellenességét nem ismerték fel, és ezáltal megfosztották az anyát az önrendelkezési joga, a szülőket a családtervezési joguk gyakorlásától. A vagyoni károk körében a szülők a károsodottan született gyermek teljes felnevelési költségét igényelhetik. Az egészséges létből és a fogyatékosságból eredő költségek elkülönítésének nincs jogi alapja [1959. évi IV. tv. 355. §] [EBH2015. P.11. I-II.]. Ez utóbbi megállapításból az is következik, hogy az I-II. rendű felpereseknek ápolás-gondozás címén érvényesített kárigénye egyaránt magában foglalja a gyermek egészségkárosodásából adódó, illetőleg a gyermek létéből fakadó ápolási-gondozási tevékenységek költségét, amelyet az I-II. rendű felperesek már az eredetileg - nem vitásan az elévülési időn belül - előterjesztett keresetükben érvényesítettek. Az a körülmény, hogy keresetükben később külön számszerűsítették a gyermek alapfelnevelési költségeinek körében is az ápolási-gondozási költségeket, nem jelenti azt, hogy ezt az igényüket eltérő ténybeli alapon érvényesítették volna, az előzőekben kifejtettek szerint ugyanis a szülők a károsodottan született gyermek teljes felnevelési költségét igényelhetik, amelynek összecsúsztatását, mennyiségét az előzőekben már ugyancsak kifejtettek szerint az elsőfokú eljárásban - a régi Pp. 146. § (5) bekezdés c) pontja szerint - a tárgyalás berekesztéséig szabadon felemelhették. 2018. szeptember 5-én az I-II. rendű felperesek nem egy, az eredetileg előterjesztett keresetben érvényesített igénytől eltérő ténybeli és jogi alapon

nyugvó igényt terjesztettek elő, hanem az ápolás-gondozás címén előterjesztett kereseti követelésük mennyiségét növelték, így igényük ezen a címen a régi Ptk. 324. § (1) bekezdése alapján nem évült el, az bírósági úton érvényesíthető volt.

Az I-III. rendű felperesek helytállóan hivatkoztak ugyanakkor fellebbezésükben arra, hogy az adott esetben az I-II. rendű felperesek a szülők által nyújtott gondozás mellett a beteg gyermekük részére speciális, nagy körülményt és figyelmet igénylő szakápolási tevékenységet is végeznek, és indokolt, hogy e tevékenység elvégzésének anyagi kompenzálása ne a minimálbér, hanem a szakápolók óradíjához igazodjon, figyelembe véve azt a körülményt is, hogy a szülők választhatnák azt is, hogy részben vagy egészben szakképzett ápolóra bízzák gyermekük ápolását-gondozását; amennyiben az ápolást nem a szülők végeznék, az alperesnek az igénybe vett szakápoló munkadíjához igazodó kártérítést kellene fizetnie (BH2017. 92.).

Kétségtelen, hogy ... 2013. szeptember 1-től közösségbe jár, ugyanakkor az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, miszerint az I. rendű felperesnek alkalmanként be kell mennie az iskolába a sztómazsák leszakadása, illetőleg falatelakadás miatt, csak a 2017. szeptember 1. utáni időre állja meg a helyét. A perbeli adatok ugyanis kétségmentesen alátámasztják azt a felperesi állítást, miszerint az I. rendű felperes az iskolával kötött megállapodás alapján, a 2013. szeptember 1. és 2017. szeptember 1. közötti időben valamennyi tanítási napon a gyermekkel együtt párhuzamosan az iskolában tartózkodott a számára kijelölt helyiségben, mert csak így volt biztosítható ... megfelelő egészségügyi ellátása, és csak az ezt követő időben - 2017. szeptember 10-től - vette át ezt a feladatot az egészségügyi végzettséggel is rendelkező dajka és gyógypedagógiai asszisztens.

Minderre tekintettel elfogadható, hogy a gyermek a kórházból történt hazavitelét követően, 2007. szeptember 1-től a 2017. augusztus 31-ig terjedő időszakban napi 5 órában szorult ápolásra, amely időszakiglet 2017-től - a keresetben meghatározott napi 3 óra helyett - 2 órára csökkent, ugyanis figyelemmel kell lenni arra is, hogy az I-II. rendű felperesek emellett a gyermek létéből fakadóan is érvényesítettek erre az időszakra ápolási-gondozási többletköltséget.

A Fővárosi Ítélet tábla álláspontja szerint emellett a beteg gyermek gondozásával 2007. szeptember 1-től az állított napi 2 óra időszakiglet helyett további napi 1 óra gondozási időszakiglet merült fel, tekintetbe véve azt a körülményt is - amint arra az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt -, hogy ... rendkívül sokat tartózkodott kórházban. Ezen túlmenően a gyermek létéből fakadó, a gyermek tényleges szükségleteihez igazodó gondozási tevékenységek időszakiglete a gyermek 2 éves koráig napi 2 órában fogadható el, míg az ezt követő időszakban napi 1 órában azzal, hogy a Fővárosi Ítélet tábla álláspontja szerint ebben a keretben is figyelemmel kell lenni a gyermek fogyatékoságából eredő igények időszakigletére, illetőleg költségére. Az előzőekben kifejtettek szerint ugyanis e költségek elkülönítésének nincs alapja, egységesen kell megítélni a beteg gyermek felnevelésének költségeit. A Fővárosi Ítélet tábla ezen túlmenően utal arra is, hogy az ápolási-gondozási, de a háztartási kisegítési tevékenységek időszakigletének meghatározása is az I-II. rendű felperesek előadása, a perben beszerzett bizonyítékok mellett az általános életpasztalatra, a bírói gyakorlat során ismertté vált tényekre támaszkodó mérlegeléssel történhet, ugyanis nincsenek olyan objektív adatok, amelyek alapján egyértelműen megállapítható lenne, hogy mennyi időt vesz igénybe egy gyermek ápolásával-gondozásával kapcsolatos munka elvégzése.

Az ápolás-gondozással összefüggésben olyan feladatokról van szó, amelyek fizikai tevékenység kifejtésével teljesíthetők. Ha ezt a hozzátartozó szívességi alapon nyújtja, akkor a feladatellátás nem munkaviszony keretében valósul meg, de a kifejtett munka értékkel bír, vagyonilag kifejezhető éppen úgy, ahogy ez a munkaviszony keretében vagy egyéb munkavégzésre irányuló jogviszonyok

esetén is megtörténik a munkabér, díjazás fizetésével. Az ellenérték meghatározása ilyenkor gondos mérlegelést igényel. A bíróság a mérlegelés során figyelembe veheti a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló jogszabályban foglaltakat mint irányadó adatot, ha a munkát ténylegesen elvégezték (BH2017. 92.), ugyanakkor az ápolási tevékenység tekintetében a Kúria által irányított töretlen bírói gyakorlat szerint a ... Bt. díjszabása is elfogadható kiindulási alap a kártérítés összegének a megállapítása során.

Minderre tekintettel az I-II. rendű felperesek a gyermek fogyatékoságához kapcsolódóan a 2007. szeptember 1. és 2019. március 31. közötti időre 17.039.237 forint lejárt járadékra tarthatnak igényt ápolás-gondozás címén (a ... Bt. árlistája 75%-ának alapulvételével napi 5 óra ápolás 2007. szeptember 1. és 2017. augusztus 31. közötti időre a kereset szerint 12.759.075 forint; napi 2 óra ápolás 2017. szeptember 1. és 2019. március 31. közötti időre 1.584.000 forint; a minimálbér alapulvételével napi 1 óra gondozás a 2007. szeptember 1. és 2019. március 31. közötti időre 2.696.162 forint), míg 2019. április 1-től havi járadékként 113.895 forint (ápolás címén havi 85.500 forint, gondozás címén havi 28.395 forint) megfizetését igényelték alappal. A gyermek felnevelésének alapköltsége körében pedig ápolás-gondozás címén az I-II. rendű felperesek a 2007. szeptember 1. és 2019. március 31. közötti időre 2.821.286 forint lejárt járadékra (a gyermek 2 éves koráig napi 2 óra, ezt követően napi 1 óra ápolás-gondozás és a mindenkor minimálbér figyelembevételével), valamint ennek 2013. március 15-től számított törvényes mértékű késedelmi kamata, és 2019. április 1-től havi 26.231 forint járadék megtérítésére tarthatnak igényt.

Az alperes álláspontjától eltérően nincs szó arról, hogy az ápolás-gondozás többletköltsége, a háztartási kisegítés, illetőleg a jövedelemvesztés címén előterjesztett vagyoni kárigények akár csak részben is átfedésben lennének, ezek ugyanis egymástól eltérő ténybeli alapon nyugvó igények. Az ápolási- gondozási többletköltség vagyoni kártérítésként azért jár, mert az alperes jogellenes magatartásának hiányában az I-II. rendű felpereseknek nem kellett volna, illetőleg nem kellene ápolási-gondozási tevékenységet kifejtjenie a beteg gyermek mellett. A háztartási kisegítő többletköltsége címén előterjesztett igény azért megalapozott, mert az I-II. rendű felpereseknek az ápolás-gondozás terén kifejtett többlettevékenysége következményeként kevesebb ideje marad annak a háztartási munkának a végzésére, amely a fokozott mértékű ápolás-gondozáshoz társul, és munkaigénye is magasabb annál, mint ami egy átlagos háztartásban szokásos. Az I. rendű felperes pedig azért igényelheti a keresetvesztését, mert a gyermeknek az alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben kialakult egészségi állapota, illetőleg az ennek következtében megromlott saját pszichés állapota nem teszi lehetővé a munkavállalását. Nincs szó arról sem, hogy e tevékenységek időszükségletét az elsőfokú bíróság túlzott mértékben vette volna figyelembe, amellyel összefüggésben az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a gyermek ápolását-gondozását, illetőleg a háztartási munkákat a szülők egymás között részben megosztva látják el.

Az elsőfokú bíróság nem sértette meg a járadékfizetésre vonatkozó szabályokat azzal, hogy véghatáridő nélkül kötelezte az alperest a jövedelemvesztés címén járó járadék megfizetésére. Előre ugyanis nem állapítható meg, hogy mikortól következik be változás a járadék alapjául szolgáló viszonyokban. A járadékfizetés alapjául szolgáló körülmények megváltozásáról az I. rendű felperes köteles értesíteni az alperest, hiszen ez a járadékfizetési kötelezettség módosulását vonja maga után. A járadékfizetési kötelezettség időtartama azonban a jövőben bekövetkező bizonytalan körülményváltozásra figyelemmel előre nem korlátozható, a véghatáridő utólag állapítható meg, illetve a járadék akkor szüntethető meg, ha a megszüntetésre alapot adó körülmények már bekövetkeztek.

A Fővárosi Ítéletábra a háztartási kisegítés címén érvényesített vagyoni kárigénnyel összefüggésben

mindenben egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével, az ezen a címen megítélt kártérítés felemelésére az I-II. rendű felperesek fellebbezésében előadottak nem szolgáltatnak alapot, az elsőfokú bíróság nem vétett olyan hibát, amely kirívóan okszerűtlenné tette volna mérlegelését, a perben feltárt adatok nem adtak alapot arra, hogy a heti ötszöri ágyneműcserét, mosást, teregetést, a gyermek környezetének fokozott tisztán tartását magában foglaló háztartási kisegítési tevékenység mérlegeléssel meghatározott napi 1 órás időszükségletét a Fővárosi Ítéltábla napi 1,5 órára emelje fel.

A Fővárosi Ítéltábla ugyanakkor nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak a gépjárművásárlás többletköltségének megtérítésére vonatkozó elutasító döntésével. Nem vitás, hogy ... tömegközlekedés igénybevételére nem képes, szállítása az iskolába, a különböző orvosi kezelésekre, illetve bármely céllal máshová immáron 12 éve biztonságosan csak gépjárművel valósítható meg. Ilyen körülmények között nem foghat helyt az az érvelés, hogy a felpereseknek azt kellett volna igazolniuk, hogy kizárólag a gyermek állapota miatt kényszerülnek a gépjármű cseréjére. Kétségtelen, hogy a felperesek a káreseményt megelőzően is rendelkeztek gépjárművel, és a gépjármű a család más tagjainak céljait is szolgálja, ugyanakkor a gyermeket érintő szállítási kényszerhelyzet mindenképpen jelentősen hozzájárul a gépjármű fokozott igénybevételéhez, elhasználódásához. Nem igaz az sem, hogy a károsult a régi Ptk. 340. §-ában foglalt kárenyhítési kötelezettsége miatt a károkozás következményeinek elhárításához szükséges eszközök közül csak a legolcsóbb megoldást választhatja. A Kúria a Pfv.III.22.226/2016/3. számú ítéletében elvi élel fejtette ki, hogy „a károsult kárenyhítési kötelezettsége nem értelmezhető ilyen szigorúan, e tekintetben bizonyos mozgástér biztosítása elengedhetetlen a számára. A szigorúbb felfogás azzal a következménnyel járna, hogy a károsult a károkozó terheinek csökkentése érdekében a lehető legnagyobb fokú körültekintésre és a lehető legnagyobb mértékű kényelmetlenségek elviselésére lenne kénytelen. A kárkötelemben azonban a károsult a jogában megsértett fél és a károkozó a jogsértő. Ebben a viszonyban a jogsértő nem preferálható maximálisan a jogsérelmet szenvedettekkel szemben. Tartalmában a károsultak kárenyhítési kötelezettsége is végső soron a régi Ptk. 4. §-ában foglalt alapelvekre: a jóhiszemű és tisztességes együttműködés, valamint az elvárható magatartás követelményére vezethető vissza. Ezek az alapelvek nem követelik meg a jogosulti érdekek legteljesebb visszaszorítását a kötelezetti érdekek legteljesebb érvényesülése érdekében. A kölcsönösen szemben álló érdekek közötti észszerű egyensúly alkalmas ilyen esetben az elvárhatóság követelményének kielégítésére.” A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az I-II. rendű felperesek e követelménynek eleget tettek, amikor a 12 éves ... típusú gépjárművüket cserélték egy hasonló, új gépjárműre a részben a károkozás következtében fellépő szükségleteik kielégítésére. Az új gépjármű 4.288.400 forint összegű, eltűzöttnek nem minősíthető vételára 1/2 részének érvényesítésével az I-II. rendű felperesek figyelemmel voltak arra is, hogy korábban is rendelkeztek gépjárművel, és arra is, hogy a gépjármű a család valamennyi tagjának egyéb céljait is szolgálja. Minderre tekintettel az I-II. rendű felperesek ezen a címen - a korábbi gépjármű értékesítéséből befolyt összeg figyelembevételével - megalapozottan érvényesítették az 1.625.200 forint összegű igényüket a károkozó alperessel szemben.

Az előzőekben már kifejtettek közül következően az alperes fellebbezése az ápolás-gondozás többletköltsége, a háztartási kisegítés többletköltsége, az I. rendű felperes jövedelemvesztesége tekintetében nem lehetett megalapozott, de az alperes fellebbezésében kifejtettek a közlekedési többletköltség, a gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök többletköltsége, illetőleg a rezsi többletköltség tekintetében sem foghatott helyt. A Fővárosi Ítéltábla ez utóbbi többletköltségek tekintetében mindenben egyetértett az elsőfokú bíróságnak a perben feltárt adatok helytálló mérlegelésén alapuló döntésével, annak megváltoztatására az alperes fellebbezésében előadottak nem szolgáltatnak kellő alapot. A közlekedési többletköltség azért jár az I-II. rendű felpereseknek,

mert a káresemény hiányában nem kényszerültek volna fokozott gépkocsihasználatra, speciális budapesti iskolába sem kellett volna hordani a beteg gyermeket, és orvosi vizsgálatokra sem kellett volna ilyen mennyiségben szállítaniuk ...ét. A gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök igénybevételének indokoltsága szakértői véleménnyel alátámasztott tény. Az a körülmény, hogy az I-II. rendű felperesek ennek az igénynek az összecszerúságát csak részben támasztották alá számlákkal, nem teszi megalapozatlanná igényüket, figyelembe véve azt is, hogy a káresemény óta eltelt hosszú időszakra is tekintettel nem volt elvárható a felperesektől, hogy a felhasznált, illetőleg beszerzett gyógyszerekről, gyógyászati segédeszközökről minden esetben megőrizték a számlát. Az ezen a címen megítélt vagyoni kártérítés összege a gyermek állapotának súlyosságára is figyelemmel sem tekinthető eltúlzottnak. A gyermek súlyos fejlődési rendellenességei, az otthon tartózkodás átlagoshoz képest megnövekedett időtartama az általános élettapasztalat szerint attól függetlenül megnöveli a rezsiköltségeket, hogy azok milyen mértékűek voltak a beteg gyermek megszületése előtt, így ebben a tekintetben sem indokolt az elsőfokú bíróságnak a feltárt peradatok helyes mérlegelésén alapuló döntésének megváltoztatása, az ezen a címen megítélt vagyoni kártérítés összegének leszállítása.

Az I-III. rendű felpereseket megillető kártérítés összegének felemelése folytán a felek pernyertességének az aránya megközelítőleg azonos mértékűre változott, erre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az I-III. rendű felperesek perköltségfizetési kötelezettségét mellőzte, és a régi Pp. 81. § (1) bekezdés második fordulata alapján úgy rendelkezett, hogy mindegyik fél maga viseli az elsőfokú eljárás során felmerült költségeit.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta, míg egyebekben helybenhagyta azt.

Az I-III. rendű felperesek fellebbezése részben eredményre vezetett, ezért a régi Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében az alperes - tekintetbe véve a sikertelen fellebbezését is - köteles megtéríteni az I-III. rendű felperesek részére a jogi képviselőjük ellátásával felmerült fellebbezési eljárási költségeiknek az arányos részét. Ennek összegét a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján a fellebbezett értékhez igazodóan állapította meg, amelyhez a 4/A. § (1) bekezdése értelmében hozzáadódik az áfa.

Az I-III. rendű felperesek teljes személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az Itv. 56. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, valamint a 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2019. október 11.

. Sággy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kincses Attila s.k.
előadó bíró

Dr. Csóka István s.k.
bíró